

allt på spel för. . . . Men hvad skall man göra? Hvar och en har sitt fel. . . .

Fanchon. Hertigen kommer. . . .

Annette. Min vän, så bittida, jag väntade dig ej och så dyster. . . . Jag har redan länge märkt, att något hemligt bekymmer trycker dig. Vågar din maka be dig nedlägga i hennes sköte. . . .

Hert. Fanchon, lemna oss. . . . Min Fru, jag trodde mig i Er få den trognaste hustru; Ni har brutit Edra eder, Ni har förnedrat både mig och Er sjelf; jag vet det. Jag trodde mig få den mest oskuldfulla qvinna; Ni har genom Edra intriger förneadt Er första mans död; jag är öfvertygad derom. Jag såg i Er en dygdig och ren själ; Ni har genom det afskyvärdaste brott fört min maka till döden; jag har ovedersägliga bevis derpå i händerna, jag har Ert eget bref.

Annette. O Himmel! hvilka fasliga beskyllningar! Är det möjligt, att Ni tror. . . .

Hert. Tyst, allt är uppdagadt och bevist. Det första har jag kunnat förlåta; det andra har jag kunnat lemna åt glömskan; det sista kan ej eftergiftas. Välj mellan en offentlig anklagelse inför Domstolen, eller äktenskapsskillnad. I förra fallet skall jag sjelf anklaga Er, och sjelf förestafva Er dom. I senare fallet skall jag öfverlemna Er alla bevis jag har emot Er, och aldrig för någon upptäcka Edra brott; och med villkor, att Ni öfverger Frankrike, beviljar jag Er ett årligt underhåll af 20,000 Francs. . . . Tyst, intet ord mer. Ni har fritt val tills i morgon.

Annette. Så plötsligt störtad från en sådan höjd!

O grymma öde, har jag förtjent det? Och sådan skulle utgången bli af alla mina planer? Och till detta mål skulle all min finhet och förställning, allt det tvång jag pålagt mig, all den tjuvningskonst jag använt, hafva fört mig? Jag må förtvifla. . . . 20,000 Francs! hvilket lappri för den som en gång har haft femtio gånger så mycket. . . . Likväl, om jag skulle återvända till Sverige, att sätta mig i ro, och lefva indraget af denna inkomst. Visserligen mycket indraget, emot nu! men hvad annat parti har jag att taga? ty Domstolen nej men nesan af en äktenskapsskillnad hvar och en skall förstå, att jag varit tvungen. . . . Men hvad gör det, jag ser ju aldrig mer Frenkrike. Det är ändå den bästa utvägen. . . . Den bästa? Nej, feghetens utväg var aldrig min. Man lemnar mig fritt val mellan två lika förnedrande alternativer, men det fins ett tredje, som befriar mig från valet, och sätter mig för alltid i säkerhet för dylika faror. När man gått så långt som jag, bör man ej tveka att gå längre. Det är ju nödvändigheten, som tvingar mig. Och lyckligast är jag utan tvifvel, då jag ensam, i besittning af stora rikedomar, för ingen behöfver ansvara för mitt uppförande. . . . Detta är likväl rysligt. . . . Mitt öde drifvet mig alltför långt. . . . Men hvad kan jag göra annat än lyda dess vilja? Och upptäckas kan jag aldrig. I natt, då alla sofva, smyger jag mig med denna hufvudnyckel i konditeriet, och strör på botten af Chokolad-pannan några korn, som ingen blir varse. Chokoladet kokas, drickes, och på mig kan aldrig den ringaste skymt af misstanka falla.

.

Annette. O hvilket fasligt öde! förskräckliga miss- tag! Så skulle jag sjelf bli offret! Genom hvilken olycklig händelse fick Hertigen just i dag det infallet att icke dricka Chokolad?

Fanchon. Det var utan tvifvel Himlens ingifvelse. Konditorn hade just slagit vatten i pannan, då Kammartjenaren kom och sade, att han i dag ej skulle koka något Chokolad. Som han trodde, att vattnet var rent, slog han det i stället i Kaffe-pannan åt Ers Nåd.

Annette. Det är afskyvärdt. . . . O hvilka sönderlitande plågor. . . . Ah, jag känner döden nalkas Barmhertiga Försyn!

Jeanne de France.

(Fortsättning och slut.)

Ludvik hade redan två månader varit i Bretagne, då en af Johannas vapendragare återkom derifrån till Paris. "Det var en af dessa gamla trotjenare, (säger Fru Genlis), som man i forntiden ofta träffade hos Konungar och Prinsar, och som man i våra dagar förgäfvos skulle söka; de finnas ej mer, sedan alla begrepp om vördnad och sträng undergifvenhet äro utrotade." Då denne vapendragare kom till Johanna, frågade hon honom darrande, emedan hon alltför väl visste, att hon nu skulle få höra sanningen hel och hållen. "Nå väl? sade hon. — Befaller Ers Kongl. Höghet, svarade vapendragaren, att jag ingenting skall dölja? — Jag fordrar det uttryckligen. — Nå väl då, hela världen försäkrar, att Hans Kongl. Höghet är dödligt kär i Prinsessan af Bretagne. — Hvad bevis

har man derpå? — Vid sista tornerspelet bar Hans Kongl. Höghet hennes färger. — Det är ingenting annat än galanteri; fortfar med Er berättelse. — Hans Kongl. Höghet har aflagt sin devis med bin *); vid torneret voro dessa ord skrifna på hans sköld: *Hopp och Tystlåtenhet*. — En devis vid ett tornerspel betyder ingenting. — Förlåt mig, Ers Kongl. Höghet, man uttydde den så: Prinsen har sagt åt Hertigen af Bretagne, och det är det som är säkert, att Ers Kongl. Höghet skulle lätt ge sitt samtycke till äktenskapets upplösning, och att han då ville gifta sig med Prinsessan, af hvilken han är älskad. Emedertid är det visst, att Hans Kongl. Höghet, har många skrupler, och att han ännu icke gjort någon förklaring åt Prinsessan, som på sin sida, ehuru fåfängt, bemödar sig på allt sätt att dölja sina känslor; ty hon är ganska dygdig, och . . . — Det är nog, inföll Johanna, som ej längre kunde dölja sin sorg och sin rörelse; gå, jag tackar Er för Ert nit och Er uppriktighet."

Regentinnan hade väckt hos Carl VIII den idéen att förmåla sig med Anna af Bretagne. "Hvilket ögonblick för Johanna, då hon första gången såg denna Prinsessa, som i så lång tid hade sysselsatt hennes tankar. Hvad hon fann henne vacker! och hvad hennes rörelse än mer ökades, då hon såg Ludvik, som observerades både af Konungen och Regentinnan, förvirros och blekna när han kastade ögonen på henne! . . . Anna rodnade; men hennes min var otadelig,

*) Denne Prins hade verkligen bin till sin devis, och då han sedan uppsteg på Thronen, gaf denna devis anledning att, i anseende till hans godhet, säga dessa rörande ord: "*Konungen har ingen gadd.*"

emedan den var enkel och naturlig; hon mottog alla Prinsarne med sitt vanliga behag, men hon visade Ludvik en grad mera höflighet och välvilja, för att ej synas dölja, att han icke var främmande för henne; ett kallare bemötande hade kunnat föranlåta misstankar att återkalla gamla minnen, och gifva anledning till elaka uttydningar."

Johanna ville fara till sitt kloster i Bourges, för att der innesluta sig; men Drottningen (Anna) höll henne kvar; hon hade behof att gråta med henne. Dessa begge Furstinnor, så värdiga att skatta och älska hvarandra, tillbragte alla aftnar tillsammans. Carl befann sig i Italien i spetsen för sina troppar, och Ludvik, som erhållit tillstånd att följa honom, brann af begär att *rena* de talanger och den tapperhet han som upprorsmakare visat i slaget vid St. Aubin. "Jag vill ej måla Johannas sorg, då Ludvik, klädd i sin vapenrustning, tog afsked af henne; hvilken är den kvinna ibland oss, som sedan 25 år ej erfarit denna grymma sönderslitande känsla för något af sin tillgifvenhets föremål? Qvinnorna äro alltid de mest olyckliga offren för ett långvarigt krig; ärelystnaden och äran göra karlarne snart förtrogne med alla fatiger och faror; men hur skall man vänja sig att hvart år frukta, för den man älskar, allt hvad en uppskrämd inbillning kan föreställa sig mest rysligt och tragiskt."

Anna förestod under Konungens frånvaro Regeringen, och ådagalade dervid kraft, hushållsaktighet, rättvisa, godhet, vaksamhet, egenskaper som alltid gö-

en högsta makten vördad. Carl återkom segrande till Frankrike, men han dog, ännu i sin ungdom, af slag. Ludvik XII, som nu uppsteg på Thronen, skickade till sin Gemål Kron-diamanterne, som Anna, blifven en främling igen, hade återsändt. Juvelskrinet bar denna påskrift: *Till Drottningen af Frankrike.* "Johannas stora ädla hjerta kände lifligt värdet af denna behandling; denna lysande seger af vänskapen öfver kärleken göt en lindrande balsam i alla hennes hjertas smärtefulla sår. Hon afklipper sitt långa blonda hår, som hon ärnade åt Ludvik, och med en darrande hand skrifer följande ord:

""Den som på Thronen visat så många talanger och dygder, bör ej nedstiga derifrån. . . . Ni skall bli den bäste af Konungar, hon ett mönster för alla Drottningar Kan jag vara att beklaga, då jag i min enslighet medför sådana tankar! Jag far härifrån, intagen af erkänsla för Er! Ert ädelmod har skapat ett heligt band, som alltid skall förena oss alla tre, emedan Ni gjort mig till mästare af Ett öde, och emedan Er sällhet skall vara mitt verk. Er lycka skall återkalla Er i mitt minne, och jag skall njuta den såsom det enda goda och den enda ära, som hädanefter kan ha något värde för mig Farväl! Jag har endast lefvat för att älska Er! Jag har aldrig önskat någon mensklig storhet, utom den till hvilken Ni blefve upphöjd; jag har aldrig smakat andra nöjen, än dem som behagade Er; hela mitt lif har varit blott en känsla och en enda tanka, hvars föremål Ni allena varit Det är icke Hofvet och världen, som jag öfvergifver; jag har der aldrig sett någon annan än Er Jag medför blott ett enda minne Farväl! Min sista suck och mina sista önsknigar skola vara för Er! ""

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 6 APRILL 1816.

Om Vanan.

Man fäster i allmänhet för litet uppmärksamhet på vanan, och dess välde är likväl en af de starkaste driffjädrar till våra handlingar. Man säger ganska ofta: det är blott en elak vana hos honom, som han snart skall befria sig ifrån; det är ingen elak karl; men han är svag, han beherrsкас af vanan; man bör förlåta honom det der, han gör det icke med flit, det är så hans vana o. s. v. Men är det icke just vanorna, som utgöra en människas seder och karakter, likasom vanan af behagliga eller obehagliga ansigtserörelser utgöra fysionomien? är det icke med rätta man säger, att vanan är andra naturen? och är den icke stundom så införlifvad med den första, att de svårligen kunna åtskiljas? En människa är icke lastfull, för det hon en gång felat; hon är icke dygdig, för det hon gjort en god gerning; men vanan vid det ena eller andra gör hennas karakter ond eller god, och själen får derigenom en böjelse till ondt eller godt, som ej sedan utan stor svårighet kan utrotas. Jag vet att lasten ej består ensamt i elaka vanor; jag vet, att

dygden alldeles icke består i goda; men jag vet ock, att ingenting snarare gör en människa verkligen lastbar, än elaka vanor, äfvensom att goda vanor mycket befordra dygdens välde, ehuru de kanhända minska dess förtjenst.

Det är derföre vid all barn-uppfostran af stor vigt, att ej låta elaka vanor få insteg; de utrotas aldrig med resonnemanger, knappast med tvång. Det är vår tids favorit-metod, att uppfostra barn genom att resonnera med dem; fordom uppfostrades de genom ovillkorlig lydriad; det första är afgjordt förderligt; det andra är åtminstone långt mindre skadligt, och i ganska många fall är det verkligen det allrarätaste. Äfven i det afseende, hvarom här är fråga, är denna metodens företråde tydligt. Genom den kan man styra baret vanor, om man blott är uppmärksam derpå, och gifva dem en god riktning för hela dess lifstid. Men genom den metod, som nu är på modet, kunna aldrig elaka vanor förekommas. Om de likväl undvikas, bör man derföre tacka lyckan, och icke sig sjelf. Det är ju klart, att för att göra intryck på själen, bör man välja det kraftigaste och säkraste medlet. Man kan bestrida mig hvad jag tänker, icke hvad jag känner. *Förnuftet tecknar och känslan graverar*, säger en viss Författare, och ingenting är mera sant; helst i frågan om den första uppfostran.

Förgäfvess vill man bestrida vanans oemotståndliga makt; den är icke allenast moralisk, utan äfven fysisk; den bemäktigar sig hela vår varelse, och beherrsakar vår kropp så väl som vår karakter. Genom

vanan trotsar Negern de varma zonernas brand, och Lappen polens is; en Cenobiter-munk, en Fakir sönderliter med förnöjelse sin egen kropp; en landbrukare uthärdar alla mödor; en soldat trotsar plågorna och döden. För den rike deremot blir genom vanan själfva öfverflödet ett behof, ock vekligheten en nödvändighet.

Vanan utöfvar således sitt välde öfver allt och alla. Vanan af vissa själens rörelser ger också ansigtets muskler ett uttryck, som småningom öfvergår till varaktighet och aldrig mer utplånas. Det är härigenom man så ofta läser en människas karakter i dess anletsdrag. Se detta upphöjda hufvud, dessa krökta ögonbryn, denna uppdragna läpp; Ni igenkänner deruti högmodets och föraktets min. Se dessa mörka ögon, denna hopsnörpta mun, dessa rynkade ögonbryn; de förkunna ett häftigt och elakt lynne. Se detta tvungna smålöje, dessa halft öppnade ögon, dessa rädda blickar som sky att möta Edra; upptäcker Ni ej deruti falskheten och bedrägeriet? Andra ansigtensdrag utmärka åter vreden, fruktan, munterheten, melankolien; med ett ord, den som ger akt härpå, skall ofta af fysionomien kunna dömma till karakteren.

Vanan förföljer oss i alla lifvets belägenheter, och stundom lemnar den oss icke en gång vid dödens annalkande. En namnkunnig Grammaticus, som låg på sin dödssäng, kunde ej afhålla sig att rätta ett orgrammatikaliskt uttryck, som hans Läkare fällde; det var de sista ord han sade, och några minuter derefter dog han. En annan var så van vid ett noggrant

iakttagande af språkreglorna, att han ofta, ehuru selsatt med de trognaste och viktigaste göromål, företog sig, då han fick ett komplimentsbref eller en bjudningsbiljett, att corrigera stafningen och kommatteringen i biljetten, innan han kastade den på elden.

En hithörande anekdot, som jag nyligen funnit berättad i en Fransk Journal, förtjenar äfven anföras såsom ett märkvärdigt bevis på vanans makt. Hertigen af N. hade i tjugu år älskat ett Fruntimmer af sällsynta egenskaper, och tillbragte ordentligen alla sina aftnar i hennes sällskap. Ändtligen blef hon fri från de band, hvarmed hon hittills varit fästad, och han gifte sig med henne. Man kan foreställa sig, huru lyckliga de nu voro. Sedan vigsel-ceremonien var förbi, spisade de middag mellan fyra ögon. Efter måltiden märkte Hertiginnan, att hennes man syntes ovanligt dyster och disträ; hon frågade hvad som fattades honom. "Jag tänker på en sak, svarade han helt naift, som gör mig förlägen; jag vet icke, hvar jag hädanefter skall passera mina aftnar."

På detta sätt blir allting slutligen för oss en vana. Sjelfva kärleken, vänskapen, troheten äro ofta grundade blott på vanor. Vårt ständiga bemödande bör derföre vara, att noga undersöka beskaffenheten af våra böjelser och begär, innan de öfvergå till vanor, ty sedan är det för sent, och det ok de pålägga oss, kan ej mer utan det svåraste bemödande afskuddas. Ack, huru dyrt kostar det icke då att vara dygdig, blott för det man ej förut velat vara försigtig!

Märken likväl, jag säger, att det är svårt, icke att det är omöjligt. Med en fast vilja och en uppriktig föresats kan man lösa sig från de mest inrotade vanor. Ju svårare verket är, desto större förtjensten att hafva utfört det. En sann ånger är det enda säkra medlet härtill. Mätte man framför allt ej forkasta detta medel! Mätte man ej låta vanan förslöa dess udd. Det är den yttersta graden af lastbarhet, det är den forskräckligaste af alla vanor, ty den kan omöjligt utrotas. Den som vant sig vid samvetsagg, som Mithridates vid förgift, för den fins ingen räddning.

Hjeltemodiga Fruntimmer.

En i Paris nyligen utkommen *Biographie moderne* innehåller följande hittills okända men högst intressanta underrättelser om två Fruntimmer, som förtjena att intaga ett rum bland de ädlaste qvinnor Historien omtalar.

Fru Bayon, af naturen begåfvad med en sällsynt skönhet, och af lyckan med stora rikedomar, hade blifvit gift med en Plantage-ägare på St. Domingo. Hon var 18 år gammal, då Negrernes uppror utbröt år 1791, och en del af hennes familj blef mördad under hennes egna ögon. Hon sjelf skonades endast, för att göras till ett offer för tvenne Negrers vällustiga begär, af hvilka hon blifvit frälsad ur lågorna. Men till lycka för henne, blefvo de begge Svarta oense, hvilkendera först skulle begå det afskyvärda brottet, och under det de tvistade härom, begagnade hon sig

af de få ögonblick hon hade öfriga, för att stöta en dolk i sitt bröst, och dog framför fötterna af sina bödlar.

Icke mindre rörande är den andra berättelsen, som daterar sig från en lika ryslig tidpunkt i vår egen Verldsdel.

Fru La Violette, boende i Tournay, god maka, god mor, god medborgarinna, aktningsvärd för alla husliga och borgerliga dygder, hade bemött de sårade Fransmän, som ofta ankommo till hennes Stad, med all upptänklig ömhet och sorgfällighet, och gifvit dem all hjälp som stått i hennes makt. Älskad och vördad af alla som kände henne, borde hon ej frukta att falla ett offer för Revolutionens rysligheter. Men förföljelsen var henne närmare än hon trodde; af sin egen man angifven att vara kontra-revolutionärt sinnad, blef hon arresterad, insatt i Conciergeriets fängelse, och i Oktober månad 1795 dömd till döden. Innan hon gick sitt straff till mötes, lät hon måla sig med handen stödd emot ett dödt hufvud, och skickade detta porträtt till sin man, med följande ord inunder: "Sådant är nu din hustrus hufvud, . . . och det är du som har dödat henne."

Anekdot.

I Paris har nyligen tilldragit sig följande händelse.

En ung vacker Aktris var på en gång älskad af två unga Officerare, som eljest voro de bästa vänner

i världen, men i frågan om henne högst svartsjuka på hvarandra. Hon förstod dock en tid att bibehålla det goda förståndet emellan dem, genom det hon visade sig fullkomligt opartisk, så ofta de voro tillsammans, men deremot öfvertygade hvardera enskilt, att han var den ende gynnade. Men olyckligtvis kunde de ej längre tåga med sin lycka; begge gjorde hvarandra på en gång förtroende af sin hemlighet, och begge upptogo det illa. Det naturligaste hade varit att fordra förklaring och upprättelse af den som var orsaken till deras svartsjuka, men i stället fordrade de upprättelse af hvarandra och utsatte ett möte i Boulogne-skogen följande dagen. Den unga Aktrisen, här om underrättad, klädde sig som Amazon, och infann sig på stridsplatsen förr än de. "Mine Herrar," sade hon med den största Teatraliska värma, då de nästan på en gång ankommo, "mine Herrar, jag ser på Er förundran, att min närvaro här icke är Er angenäm. Tro dock ej, att jag kommit hit, för att hindra Er att slåss; jag kommer tvertom, för att sjelf fordra offentlig upprättelse. J hafven begge mycket förolämpat mig; J hafven begge, af skäl som jag ej vill veta, antingen yppat en hemlighet, eller utspridt eu smädelse. Jag kommer att straffa förrädaren, eller hämnas på smädaren." Med dessa ord satte hon sig i positur, och utmanade sina motståndare. Detta tappra uppförande bragte dem till sansning; de föllo begge för hennes fötter, och begärde en förlåtelse, som de endast fingo med villkor, att glömma det förflutna och framdeles vara mer försigtiga och tystlåtna.

Mode-nyheter.

De hvita hattarne hafva nu i Paris börjat småningom gifva vika för kulörta. De nyaste som brukas, äro lilas. Eljest ser man äfven många gröna hattar, med en ny slags garnering, bestående uti två gröna tygsremсор, kantade med lilas, hvilka upprättstående öfver hvarandra formera en fräs. En annan ny slags garnering är också 7 eller 8 horisontelt liggande snibbar, lika halsdukssnibbar, rundtomkring kullen. Hvad formen på skärmen angår, är den som förut utringad. Rips, Krusflor och Gros de Naples äro de mest brukliga tyger. Törnrosor och liljor äro de förnämsta blommor som nyttjas. Svarta Sammets-Spensar ser man i stor mängd; en del äro icke rynkade, utan släta i ryggen; somliga hafva små skört.

På *SOFROSYNE* för innevarande år 1816, utgörande 52 Nummer, hvaraf en utgifves hvarje Lördag, kan prenumereras i Utter & Comp:s Boklåda med Två Riksd. 24 skill. Banko.

I nämnde Boklåda kan särskilt prenumereras med Fyra R:dr B:ko på de *colorerade gravurer*, föreställande *de modernaste Engelska och Franska Fruntimmers-Costumer*, som medfölja detta Blad, en i hvarje månad.

Af *SOFROSYNE* för nästledne år finnes ännu kompletta exemplar för prenumerations-priset Två Riksdaler 24 sk. Banko, äfvensom af gravurerna för Två R:dr Banko. Begge delarne fås äfven antingen inhäftade eller bundne i vackra band i ofvannämnde Boklåda för en måttlig tillökning i priset.

Gravuren N:o 4 medföljer nästa Blad.

Tryckt hos *FR. CEDERBÖRGH & Comp.*

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 13 APRILL 1816.

Om Tiden.

(Öfversättning från Fransyskan.)

Tiden är den enda egendom som tillhör oss helt och hållet; all annan är osäker. Tiden är, som någon har sagt, *det tyg hvaraf vårt lif är gjordt*; det är den egendom, med hvilken vi allrämest borde hushålla, och det är likväl den, som vi mest dåraktigt förlösa, hvars förlust vi minst sakna, och som vi lättast låta stjäla ifrån oss. Vi till och med älska dem, som beröfva oss denna egendom, då vi deremot hämdgirigt förfölja den, som frántager oss hvad annan egendom som helst, så bedräglig och flygtig den må vara. Man skulle nästan säga, att tiden är en börda, som trycker oss; vi glömma, att vårt lif består uti tiden, och vi söka endast befria oss derifrån. Och slutligen, genom den besynnerligaste motsägelse, under det vi ofta förgäfvos söka att döda tiden, beklaga vi oss på en gång att dagarna äro så långa, och att lifvet är så kort.

Alla Filosofer, alla Moralister komma öfverens att ålägg oss ett vist användande af tiden, och på-

minna oss om dess hastiga gång; men deras föreställningar hafva föga verkan, och vi kunna upprepa för vår tids människor hvad Seneca sade åt sina samtida: "Betänken det väl: en del af lifvet användes att göra illa, största delen att göra ingenting, med ett ord, nästan hela lifvet att göra annat än hvad man borde."

Men utan att uppehålla oss vid de Gamles mening om tiden, eller vid de olika definitioner Filosoferne deraf gjort, skola vi undersöka hvilka de bästa medlen äro att njuta tiden, och göra dess gång, som man i vanligt tal säger, eller rättare, vår gång i tiden, ljuf, angenäm och lätt.

Först och främst bör man väl fatta, att det närvarande är den enda del af tiden, på hvilken vår verkan är omedelbar. Metafysiskt medger jag, att man kan betrakta det närvarande blott som en punkt; men i moraliskt afseende är det mera vidsträckt; och en Författare, som ser sin pjes ha framgång, en General som vinner en afgörande seger, en Minister som skänker världen fred, en välgörande människa som frälsar en hederlig familj ur olyckan, röna visserligen njutningar af en lång varaktighet. Det finnes också en förfluten och en tillkommande tid som äro oss så nära, att det fordras nästan hvarken minne eller förutseende för att fatta dem; man vidrör dem så nära, att man utan svårighet kan förblanda dem med det närvarande.

Låtom oss således njuta det närvarande, som är vår enda rikedom; människornas vanligaste fel är att

förlora denna njutning, och som en af forntidens Författare säger, *släppa det dåraktigt ur händerna*. Allt för ofta öfvergifva vi den säkra njutningen af det närvarande, för att sysselsätta oss med onyttiga saknader eller chimeriska projekter. En Filosof förebrår oss med skäl, att vi tillbringa vårt lif med att söka utvägar att lefva, och att, så till sägandes, uppskjuta lifvet i stället att njuta det. Med alla våra bemödanden, skulle lifvet ändå kanhända öfvergå oss i snabbhet; men under vårt dröjande undflyr det med stora steg. Om Ni förlorar det närvarande tillfället att göra godt, hvem säger Er att det någonsin skall återkomma? Man bör betrakta hvar dag såsom hela lifvet; man bör ha allting afgjort med sig sjelf, när den slutas. Tänk som Cæsar, och tro, att Ni har ingenting gjort, om Ni uppskjutit till morgondagen det Ni kunde göra i dag.

Naturen beviljar Er ett ringa antal år; snart sagdt hälften af denna korta tid måste Ni återge åt sömnen, dödens verkliga afbild; den späda barndomens tid är dessutom en tillvarelse, som föga liknar lifvet; ålderdomens bräcklighet liknar det icke stort mer; räkna dertill ännu sjukdomar, sorger, bekymmer, olyckor; och tänk sedan efter, huru få dagar Ni har öfrige, som Ni kan verkligen njuta lifvet, och huru vigtig förlusten af hvar enda dag är. Följ derföre Horatii råd, att begagna sig af ögonblicket, och aldrig räkna för mycket på morgondagen. Men detta råd är ju icke nytt, hvar och en upprepar det för sig sjelf många gånger; hvarföre ser man då så få följa det? derföre att det är icke lätt att följa.

För att rätt njuta af det närvarande, måste man förstå att gå sällhetens väg, och det är det som menniskan mest vill och minst kan. Det närvarande beror af det förflutna och det tillkommande, och vi äro merendels oroad af minnen, skakade af förhoppningar, plågade af farhågor, som göra att det närvarande besvärar oss eller undflyr oss. Tiden är hastig eller långsam för oss, allt efter vårt sinnes beskaffenhet. Se en menniska, som väntar på en lofvad penningesumma, en efterlängtdad gunst; ett Fruntimmer som skall fara på en Bal eller råka sin älskare; en inbilsk Författare som skall se sin pjäs spelas; de tro alla, att tiden ej går, minuterne synas dem som timmar. Hvad är det de egentligen önska? jo, att undfly det närvarande, att upphinna det tillkommande, att bli äldre, med ett ord, att komma döden närmare. Hör å andra sidan den olycklige som väntar sitt straff, den otrogna hustrun som befarar sin mans återkomst, gossen som fruktar skoltimmans annalkande, älskaren som måste lemna sin älskarinna för att uppfylla sina skyldigheter; hvad tiden synes dem kort? hvad timmarne flyga! huru gerna de skulle vilja taga några steg tillbaka i lifvet! Och den brottslige, söndersliten af samvetsagg, förgäfves sökande efter sömnen som flyr från hans läger, och den sjuke som endast af lidandet känner sin tillvaro, huru långsam är icke tiden för dem! Det närvarande plågar dem, framtiden förskräcker dem, de skulle vilja utplåna begge delarne, för att kunna återkomma till barndomens och oskuldens dagar.

Men denna barndom, hvarföre synes den oss va-

ra lifvets gyllene ålder? Derföre att den hvarken saknar det förflutna eller fruktar det tillkommande; derföre att den, *mer vis än de vise*, njuter af det närvarande; derföre att det är lifvets egentliga paradis; vi hafva utgått derifrån, och det bedröfliga förnuftet, det oroliga och verksamma förutseendet äro de fruktansvärda änglar, som förbjuda oss att någonsin mer dit ingå.

Men, säger man till mig, vill Ni då, att menniskan, såsom ett oförståndigt barn, skall lemna sig åt slumpen, och för det närvarandes skull glömma att begagna sig af det förflutnas lärdomar, och utan öfverläggning blottställa sig för alla framtidens olyckor? Nej, menniskan har icke mer barndomens oskuld till ledare. Hon måste, för att vara lycklig, stödja sig på försigtigheten och upplysas af förståndet. Det är derföre jag vill, att hon skall vara angelägen att njuta det närvarande, men njuta det med vishet; detta närvarande skall snart vara förflutet. Det nöje man har deraf, bör ej förorsaka några samvetsagg, ej efterlemna någon saknad; det bör tvertom skänka ljufva minnen, ty ett ljuft minne är alltid en närvarande sällhet.

Vi hafva nu sett, huru nödvändigt det är att begagna sig af den närvarande tiden, och njuta den så, att den ej blir ett ämne till saknad eller ånger. Men detta är blott den ena hälften af förnuftets kraf. Klokheten fordrar ännu ett bemödande af oss, som är lika så viktigt; det är att hafva ögonen riktade på framtiden, som en gång skall blifva för oss en när-

varande tid. Här befinna vi oss mellan två klippor. Om vi, hänförde af våra passioner, öfverlemna oss åt den sällhet de för ögonblicket erbjuda, utan att tänka på det onda de medföra, så nyttja vi nöjet till grundläggning af vår olycka, och för en skugga af njutning bereda oss ett halft sekel af plågor, med ett ord, sätta hela vårt lif på spel emot en minut. Det är på det sättet människorna af sin dårskap drifvas till slösaktighet, utan att förutse att de skola ruinera sig; till grymhet, utan att frukta för hämden; till ärelystnad, utan att bäfva för det fall som är nära; till omåttlighet, utan att betänka sin kropps svaghet; till egoism, utan att ana den tomhet som blir följden deraf. För alla dessa faror af det närvarandes njutning, hvarmed lasten och dårskapen hotar oss, skulle man bevara sig, om man, så snart det brinnande begärets röst lät höra sig, ville rådfråga det förflutna och läsa så mycket man kan i framtiden. Så sade en gång den kloke Pericles, då en General emot alla hans föreställningar ville inleda Ateniensiska Folket i ett vådligt företag: *Om J ej viljen tro Pericles's råd, så vänta åtminstone och rådfrågen tiden; det är den visaste rådgifvare man kan välja.*

Låtom oss derföre, när våra passioner tala för högt, styra dem med åtankan på de faror som de hafva i följe. Ett säkert medel till ex. att qväfva ärelystnaden, är att betänka, att ju högre vi stiga, desto djupare skall tiden undergräfvad den stolta byggnad som vår inbillning uppfört. Theopompus, Konung i Sparta, svarade invånarne i Pylus, som ville

uppresa honom en ärestod, att måttlig lycka plägade ökas af tiden, men omåttlig lycka förstöras.

Men å andra sidan låtom oss, då vi tänka på framtiden, betrakta den med förnuftets ögon, och icke med den öfverdrifna fruktans; måtte vår försigtighet ej öfvergå till räddhåga; den som ingenting vågar, ingenting vinner; följ de gamla Riddarnes valspråk: *Gör hvad du bör, hände hvad som vill.* Tro, som Cæsar, att hvarje fara synes större på afstånd än på nära håll, och framför allt härma ej den girige, som uppoffrar det närvarande för det tillkommandes skull, och som dör af hunger för att ha i behåll medel att lefva.

Korteligen, om vi vilja beherrska tiden, och göra dess gång ljuf och lätt, låtom oss styra både våra begär och vår inbillning; låtom oss njuta det närvarande, utan att förlora ur sigte det tillkommande; och framför allt, låtom oss göra våra medmenniskor allt godt vi möjligen kunna.

Mode-nyheter.

Mörkgrönt och tre slags gult, nemligen citrongult, guldgult och paille-gult, äro nu de modernaste färgerne på hattar i Paris. På mörkgrönt och citrongult nyttjas vanligen kvita blommor, och på paille-gult och guldgult lilas blommor. Blonder till garnering i kanten af skärmen är nu så allmänt, att man

ser nästan inga hattar det förutan. För öfrigt äro mest alla hattar beprydde eller rättare belastade med blommor, i synnerhet hyacinter, liljor och narcisser.

Förklaring öfver Gravuren N:o 4.

Bal-Costume. Hår-Coeffure med perlor. Gaze-klädning, med Sidensars- underklädning. Hvita handskar. Hvita skor.

Modern Länstol, klädd med Sammet.

På *SOFROSYNE* för innevarande år 1816, utgörande 52 Nummer, hvaraf en utgifves hvarje Lördag, kan prenumereras i Utter & Comp:s Boklåda med Två Riksd. 24 skill. Banko.

I nämnde Boklåda kan särskilt prenumereras med Fyra R:dr B:ko på de colorerade gravurer, föreställande de modernaste Engelska och Franska Fruntimmers-Costumer, som medfölja detta Blad, en i hvarje månad.

De som hittills köpt af dessa Gravurer styckevis, kunna nu, med afräkning af hvad de förut betalt, prenumerera på de följande. Hädan- efter säljas inga styckevis.

Rättelser:

I N:o 14 af *Sofrosyne*, sid. 108, rad. 2., står: *irognaste*; läs: *irügnaste*. Sid. 111, rad. 16, står: *värma*; läs: *värdighet*.

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & Comp.

N:o 16.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 20 APRIL 1816.

Zulma.

Österländsk Saga.

Under Kalifen Harun-al-Raschids Regering voro i Bagdad två unga flickor, hvilkas ömma vänskap var ett föremål för allmän beundran. Den ena, som kallades Alzir, öfverträffade i skönhet alla sina medtäflerskor, lika mycket som Paradisets Houris genom sina gudomliga behag öfverträffa de fullkomligaste qvinnor på jorden. Den andra, som hette Zulma, hade inga andra retelser, än oskulden och helsan. Denna olikhet i deras utseende, långt ifrån att förändra deras känslor för hvarandra, ökade hvar dag mer deras vänskap, ända till dess Alzirs behag väckte uppmärksamhet hos Hamet, som var Stor-Visirens son, och för hvilken de vackraste flickor i Bagdad suckade. Hans utseende var manligt, ädelt och behagligt; och dertill var han öfverhopad med alla lyckans häfvor. Det oakadt såg Alzir honom med liknöjdhet; hon blef döf för hans ifrigaste böner, och all hans bemödande kunde ej väcka hennes kärlek. Helt annorlunda var förhållandet med Zulma; fastän obemärkt

af Hamet, hade hon ofta betraktat honom med välbehag; hon började med att beundra honom, och denna beundran förvandlade sig snart till en häftig passion. Hon använde alla förförelsens medel för att fångla den unge mannen; men förgäfves. Naturligtvis ansåg hon det för en verkan af sin brist på behag; tusende plågor söndersleto hennes hjerta, och för första gången betraktade hon med afundsjuka ögon sin väns skönhet. Denna hade emedlertid, utan tvifvel rörd af Hamets ömma och ståndaktiga kärlek, begynt visa mindre liknöjdhet, och syntes redan färdig att gynna hans önsknigar. Då fördubblades Zulmas sorg; helsans rosor vissnade på hennes kinder, och hennes dagar förflöto i tårar och smärta.

En afton satt hon ensam i sin Fars trädgård, och öfverlemnade sig, som vanligt, åt sina sorgliga betraktelser. Hastigt såg hon framför sig en kvinlig skapnad af en bländande skönhet, hvars luftartade klädning gaf tillkänna, att det var en af dessa välgörande andar, som Gud uppdragit att vaka öfver människornas sällhet. Dess ansigte var mildt, men dess blickar, på en gång ljufva och stränga, kommo Zulma att darra, så att hon kastade sig ned för den himmelska budbäraren. "Stig opp," sade nu anden till henne, "och förödmjuka dig icke för en varelse, som är, liksom du, ett verk af den Allsmäktiges händer. Dina önsknigar hafva fört mig hit. Det står i min makt att tillfredsställa dem; men din undergång, olyckliga Zulma, skall blifva den oundvikliga följden deraf. Afstå således från din fåfänga passion, och eftersträf-

va åter den stilla lycka, som den skulle för alltid beröfva dig."

Anden tystnade. Men Zulmas ansigte visade ej, att hon var öfvertygad. Hennes ögon voro orörligt fästade på jorden; hon teg.

"Jag läser i dina tankar," fortfor anden; "du föraktar det råd jag gifvit dig. Nå väl, din önskan må blifva uppfylld." Härvid rörde anden Zulma med sin staf, och sade till henne: "Spegla dig i bäcken, som rinner der nere, och säg mig, om du är nöjd."

Huru stor var icke Zulmas glädje, då hon betraktade sig i den klara vattenytan, och såg hela den förändring hennes utseende undergått! Hon förenade alla behag, som kunna tillhöra den mest förtjusande skönhet. Hon ville betyga sin tacksamhet för denna makalösa förvandling, men anden var redan försvunnen. Hon flög straxt till Hamet, hvars hjerta hon nu var säker att vinna.

Hennes hopp blef icke bedraget. Hamet, förblindad af hennes skönhet, glömde de eder han svurit Alzir, och egnade sin dyrkan åt Zulma, som med hänryckning afhörde hans kärleksförklaring, och samtyckte att gifva sig med honom, så snart Kalifen bifallit deras förening. Men Kalifen uppsköt länge under åtskilliga förvändningar sin favorits giftermål, och Hamets ansigte röjde, hvar gång han kom ifrån Kalifen, en djup sorg, som han ej kunde dölja under de ömmaste samtal med sin älskarinna.

Äntligen en afton kom Hamet med ovanlig skyndsamhet springande till Zulina. Glädjen lyste i hans ansigte; han förkunnade henne, att Kalifen utsatt följande dagen till firande af deras oupplösliga förening. "O min ljuftva vän" tillade han med förtjusningens ton; "du skall utan tvifvel, likasom jag, välsigna Haruns ädelmod, då du blir underrättad om den uppoffring han gjort. Han älskar dig, Zulma; hans passion har allthitills kämpat mot hans förnuft och hans kärlek till rättvisan; men med en styrka, hvaraf han ensam är mäktig, har han öfvervunnit denna passion, och i morgon vill han lägga din hand i min."

Den älskande Hamet gaf icke akt på Zulmas rörelse härvid. Hon, förblindad af Kalifens kärlek, förbannade redan inom sig detta prisade ädelmod, som beröfvade henne den högsta rang och makt, och dömdo henne för alltid till det enskilda lifvets mörker. Äntligen blef han varse den förvirring, hvaruti hon befann sig, men han ansåg den endast för en verkan af trötthet och sömn. Han lemnade henne, och lofvade att följande morgon återkomma till henne vid dagens första rand.

"Förbannad vare den stund" utropade Zulma, då hon fann sig ensam; "förbannad vare den stund, då jag uppoffrade åt en dåraktig passion denna skönhet, som hade kunnat gifva mig rang bland de Mäktige på jorden. Ack, hvarföre är det mig icke tillätet att undgå detta förhatliga giftermål, och blifva Kalifens maka!" — "Ser du denna bågare? den tillbjuder dig ett

säkert medel att vinna ditt ändamål" sade en röst helt sakta vid hennes sida. Zulma, bestört, såg omkring sig, men ingen lefvande varelse visade sig för hennes ögon; hon var nära att anse de ord hon hört för en själförvillelse, då hon verkligen blef varse på bordet en bägare, till hälften uppfylld med en rödaktig dryck.

"Låt Hamet dricka det som är i denna bägare" fortfor samma röst; "så skall du blifva Kalifens maka". Zulma bleknade och ryste; hon stötte långt ifrån sig den förgiftade bägaren; men den lysande utsigten af en tillkommande storhet, som hon ej kunde ernå utan genom sin älskares död, qvafde hos henne alla andra känslor. Följande morgonen, då Hamet kom till henne med en lycklig brudgummes hela förtjusning, räckte hon honom bägaren med darrande hand, och bad honom tömma den för hennes välgång. Hamet, som ingenting misstänkte, lydde på ögonblicket; men knappt hade han druckit, förr än han föll död ned för hennes fötter.

I samma ögonblick kände Zulma hela smärtan af de bittraste samvetsagg; nu kom hon ihåg andens spådom, som hon först föraktat och sedan glömt. "O förderfliga gåfva!" utropade hon i sin själs ångest, "hvarföre blef ej den olyckliga Zulma tillintetgjord i samma stund hon vågade klandra den Eviges beslut, och sucka efter en förmån, som han i sin vishet hade henne förvägrat?"

Straxt visade sig anden för henne. "Är du nu öfvertygad," sade han, "att Gud endast för din säll-

hets skull hade vägrat dig skönhetens gåfva? Då du ägde blott ett vanligt ansigte och en vanlig skapnad, voro fäfangan och äregirigheten, dessa laster som hänga fast vid menskliga naturen, ännu främmande för ditt hjerta, och ingenting kunde hos dig uppväcka dessa fiender till ditt lugn. Men det är du sjelf, brottsliga Zulma, som ådragit dig din olycka, och förjagat oskuld och frid ur ditt hjerta." Zulma ville kasta sig för andens fötter och framstamma några ord till sin ursäkt, då hon oförmodligen fann sig ännu liggande i sin Fars trädgård vid foten af ett träd, der hon under sina betraktelser hade insomnat.

Så snart hon hunnit sansa sig, föll hon på knä, och med den innerligaste uppriktighet tackade Gud och sin Skyddsande, som täckts skicka henne denna dröm till en varning, och till upplysning om dåraktigheten af hennes önskingar. Kort derefter blef Alzir förenad med Hamet, och Zulma var närvarande vid deras giftermål, utan att röna andra känslor, än dem hon kunde uppenbart visa, och som gillades af den renaste och lifligaste vänskap.

Qvinnans Beröm.

Af Bernardin de St. Pierre *).

(Öfversättning.)

Betrakten den unga qvinnan i en trädgård, plockande blommor eller frukt, eller på en äng, lekande med

*) Denna teckning är endast ett utdrag af ett större Verk af denne Författare, kalladt *Les Harmonies de la Nature*, som nyligen utkommit i Paris i 3 Volumer.

sina jemnråiga, eller dansande i en salong; utsägliga behag sprida sig öfver alla hennes rörelser med hufvudet, armarne, händerna, kroppen och fötterna. Eller se henne, mera majestätlig, omgifven af sin familj, åtfölja sin make med all en mors värdighet, bärande ett dibarn i sina armar. Men detta är endast hennes kroppsliga behag. Hennes själs bojelser äro ännu mera älskvärda och mångfaldiga. Se dem ömsevis måla sig på hennes ansigte; oskulden lyser på hennes pannan, äkta kärleken i hennes ögon, blygsamheten på hennes kinder, och den moderliga ömheten småler på hennes läppar. Hon talar; örat förtjuses af hennes ljufva melodiska röst, själen röres deraf; tröst, hopp, tillfredsställelse, alla himmelska känslor strömma ur hennes mun i hennes älskade barns och hennes lycklige makes hjertan. Ack, om Ni såg henne, om Ni hörde henne, skulle Ni otvifvelaktigt säga: En Gud har skapat denna sköna kropp, på det en annan Gud måtte bebo den!

Kom då, sköna skapnad, kom och mottag min dyrkan; måtte jorden i dig erkänna sin beherrskare. Låt oss uppstiga på de brantaste berg och nedstiga i de djupaste dalar, låt oss genomvandra jordens alla zoner; du ensam utgör världens sällhet. Låt den snillrikaste Konstnär forma din bild med sina händer; huru skön denna bild må vara, skall likväl dess skönhet vika för din egen. Aldrig än rörde sig marmorn under Bildhuggarens hand; dess yttre får mensklig form; men dess inre blir alltid utan känsla och lif. O beundra ej Grekernes konstverk; Venus de Medicis är

endast menniskans mästerstycke, men du är naturens; hon var ärelystnadens foster, du är kärlekens; du ensam är värd att beundras.

Mode-nyheter.

Paillegula hattar taga allt mer öfverhand i Paris. I allmänhet brukas helst ljusare färger. I stället för blonder, börjar man kanta skärmen med band som rynkas och fastsys midtpå. Skottska band begynna åter komma i bruk. Rosenröda Douilletter (Samojeder) med framtill fyrkantigt skurna kragar äro redan mycket allmänna.

På *SOFROSYNE* för innevarande år 1816, utgörande 52 Nummer, hvaraf en utgifves hvarje Lördag, kan prenumereras i Utter & Comp:s Boklåda med Två Riksd. 24 skill. Banko.

I nämnde Boklåda kan särskilt prenumereras med Fyra R:dr B:ko på de colorerade gravurer, föreställande *de modernaste Engelska och Franska Fruntimmers-Costumer*, som medfölja detta Blad, en i hvarje åmnad.

De som hittills köpt af dessa Gravurer styckevis, kunna nu, med afräkning af hvad de förut betalt, prenumerera på de följande. Hädan-
 efter säljas inga styckevis.

Af *SOFROSYNE* för nästledne år finnes ännu kompletta exemplar för prenumerations-priset Två Riksdaler 24 sk. Banko, äfvensom af gravurerna för Två R:dr Banko. Begge delarne fås äfven antingen inhäftade eller bundne i vackra band i ofvannämnde Boklåda för en måttlig tillökning i priset.

Tryckt hos *FR. CEDERBÜRGH & Comp.*

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 27 APRIL 1816.

Pröfningarne.

Af Ricard de St. Hilaire.

Jag hade ännu ej älskat; min inbillning var lika liflig, som mitt hjerta var ömt, och jorden visade mig ingenting som svarade emot mina önsknningar. I lifvets första ålder skapar man sig en idealisk värld, emedan man ej känner den verkliga; den rena själen omgifver sig med föremål, lika rena som hon sjelf; hon längtar och hoppas; erfarenheten har ännu ej beröfvat lifvet dess tjusning. Hela mitt nöje var att för det känslolösa echo upprepa min klagan och suckan.

Jag hade en vän, som ej delade mitt tänkesätt, men som beklagade min smärta. Han trodde eller låtsade tro på trolleri, som han kallade för konsten att härma naturen, och han inbillade sig sjelf äga stor färdighet deruti. En dag kom han och förkunnade mig, att alla mina kärleksdrömmar skulle uppfyllas. Jag trodde, att han fått denna uppenbarelse genom sina magiska försök, men han förklarade mig att detta var en verklighet. En mil härifrån, sade han, ligger ett

stort Slott, hvars ägare, min släkting, nyligen flyttat dit med sin dotter, den älskvärda Carolina; hon är ung och vacker, och dessutom romanesk som Ni. Jag har ofta skrivit om Er, och både hon och hennes Far önska lära känna Er. Men för att göra dem en surpris, skall jag säga att Ni rest långt bort, och Ni skall under ett annat namn komma att besöka mig på Slottet.

Jag lofvade att komma, och nästa dag begaf jag mig på vägen för att se den som Himlen ärnade mig till maka. När jag var ungefär halfvägs, blef jag varse en ung bondflicka, som satt i skuggan att hvila sig, och som bad mig hjälpa henne att lyfta upp på hufvudet en mjölkkruka, som hon skulle bära till byn. Hennes röst kom mitt hjerta att klappa; jag såg på henne; hennes ögon träffade mina, och vi rodnade begge. Jag tänkte ej mer på Carolina. Vi gingo bredvid hvarandra; mina ögon kunde ej vända sig ifrån henne, men jag talade intet; rösten dog på mina läppar; jag tyckte, att hon delade min förvirring. Krukan vacklade på hennes hufvud; jag höll emot den; en mild blick var min belöning, och i det samma sade hon: Här går vägen till byn, och lemnade mig. Full af kärlek, och missnöjd öfver min blyghet, som jag förebrådde mig, men ändå ej kunde öfvervinna, skyndade jag mig uppför kullen, för att följa henne åtminstone med ögonen; hon såg mig, och då hon kort derpå försvann för mina blickar, sprang jag för att upphinna henne, men så snart jag kom henne nära, stannade jag på nytt, och dolde mig bakom en buske; blott mina blickar och mitt hjerta upphörde

ej att följa henne. På det sättet kom jag ända till byn, och hörde redan huru man sjöng i kyrkan. Ett ömt hjerta är äfven religiöst, och kärleken är nära beslägtad med fromheten. Jag gick in i kyrkan, föll på knä, och det första jag såg, var bondflickan, som också låg på knä ett stycke ifrån mig. Himlen förlåte mig; men från denna stund såg jag och tänkte blott på henne. Man reste sig åter opp; hon försvann i folkmängden. Jag frågade efter hennes namn och hennes boning; man svarade mig, att jag bedrog mig, och att i hela byn fans ingen sådan flicka som jag beskref. Bedröfvad återtog jag vägen till Slottet, som jag redan upptäckte mellan träden; jag misströstade att någonsin mer återse den vackra okända, då jag oförmodligen blef henne varse gående arm i arm med en yngling, som jag emot min vilja måste anse värdig att behaga henne; jag kände likväl, att jag var den enda som var värdig att af henne älskas; hon kastade på mig en uttrycksfull blick, hvars tjuvningskraft jag ej kan beskriva. Med halfhög röst sade jag vid förbigåendet: Jag trodde ej, att Ni redan älskade; och derpå skyndade jag mig djupare in i skogen, för att i enslighet få begråta mitt grymma öde.

Min vän kom att afbryta mina betraktelser; han talade om Carolina, jag talade om bondflickan. Han skrattade åt min kärlek, men när han såg, att den var allvarsam, sade han: Misströsta ej, jag känner Er sköna; den yngling, som följer henne, är icke hennes älskare, utan hennes bror; hon har sett på Er med ömhet, jag vet det; men kvinnorna äro ej att lita på; vill Ni veta, om hon verkligen älskar Er, skall jag skaffa Er upplysning derom genom . . . — Genom hvem? — Genom den onde; hans mun är icke så vacker som den unga flickans, men den skall vara mer uppriktig; kom och låt oss fråga honom. — Jag tog hans förslag för ett skämt, men jag följde honom. Likasom många andra, gick jag att låta spå mig, med full

föresats att ej tro ett ord af allt det goda man skulle förkunna mig, men färdig att hoppas allt. Min vän förde mig till Slottet, i en stor, mörk och dyster kyrka från tolfte seklet. Knappt hade vi kommit in, förr än ett rysligt buller skakade hela byggnaden, dörrarne knarrade på sina gångjern, och tillslöto sig själva med häftighet. Min vän ritade derpå en krets omkring sig, och besvor den onde; midt uti en eldström visade sig den lede anden, med stora horn på hufvudet, och svans som en apa. Han räckte fram sin långa hals ända till oss, öppnade ett ofantligt gap, spruta eld och etter, och röt med en fruktansvärd stämma: *Che voi?* som tusen gånger upprepades af echo i den stora kyrkan. — Han har förlorat tungomålet, svarade min vän, men jag skall säga i hans ställe att han är kär. — *Sapiamo.* — Är han älskad? — *Vedete.* — Derefter upphörde olåten, elden slocknade, den onde anden försvann, och i stället inträdde i kyrkan en ung vacker flicka, som nalkades mig, tog min hand, tryckte den mot sitt hjerta, och sade suckande: Jag trodde ej, att Ni redan älskade. — Ack, store Gud, ropade jag, om detta är den onde, så ger jag mig hel och hållen i hans våld; han har tagit min vackra bondflickas anletsdrag, växt och röst; jag ger mig åt honom eller henne på nåd och onåd. — Igenkänn, sade nu min mystiska vän, Er vackra okända i Mamsell Carolina, som jag så ofta omtalt för Er. Hon skall utan tvifvel uträtta den kommission, som den onde gifvit henne, att säga Er om Ni är älskad, så snart hon först vet med säkerhet om Ni älskar sjelf. Jag har redan sagt Er, att hon är något romanesk, hon har velat profva Er; hon har gjort början dermed i dag; kanhända låter hon Er framdeles undergå ännu flera prof, laga att Ni genomgår dem lika bra som Ni gått igenom detta. För öfrigt är min tro, att Ni är älskad. Ni ser, att man motsäger mig icke.

Carolinas Far kom nu äfven till mig. Han ha-

de samtyckt till allt. En gammal betjent, vid namn Niklas, hade spelt den ondes roll. Man skämtade under hela måltiden öfver mitt äfventyr. Jag upptog det med välbehag; Carolina hade sett att jag älskade henne; det besvar hon gjort sig, bevisade att jag icke heller var henne likgiltig; vi betraktade hvarandra i njugg. Ett ögonblick lemnade man oss allena. Jag sade henne hvad jag kände; hon sade mig hvad hon skulle känna, om hon vote säker om min kärlek och beständighet. Engång glömde hon att tala villkorligt, och i stället att säga: Jag skulle älska Er, sade hon: Jag älskar Er; hon ville straxt återtaga detta förtjusande ord, men jag tryckte henne i mina armar, och jag började från denna stund hoppas att en dag se den kärleksdröm realiserad, som ifrån barndomen gjort min förtjusning och min förtviflan. Någon tid derefter måste vi skiljas åt; man tillät oss skriva till hvarandra; Carolina var qvick, jag var kär; det var nog för att göra våra bref både älskvärda och intressanta.

Efter ett års förlopp, hvarunder jag genomgått flera särskilta prof, återsåg jag min älskarinna; hon sade, att hon nu pröfvat mig tillräckligt, och hennes Far utsatte vår bröllopsdag. Kort före denna efterlängtda dag blef jag för oförmodade affärers skull nödsakad att resa bort på någon tid. Jag hoppades att snart återkomma, och derefter njuta en varaktig sällhet. Men ack, människorna kunna ej nog misstro lyckan! Vid min återkomst mötte jag min vän, blek, förställd, darrande, och Carolinas bror i samma belägenhet. Jag frågade efter min brud; man svarade mig med kalla reflexioner öfver alla menkliga sakers obeständighet; jag ryste; min olycka framställde sig straxt i hela sin vidd för min inbillning. . . . Jag bedrog mig icke Carolina var ej mera till!

Sansningen hade öfvergifvit mig; jag återkallades med möda till lifvet. Men min förtviflan var gränslös; man såg sig nödsakad att gifva mig opium för att skaffa mig några timmars hvila och sömn; jag möt-

tog det, under den önskan att det måtte försänka mig i en evig dvala, och insomnade. Vid midnatten vaknade jag, och fann mig alldeles ensam; man hade förmodligen räknat på en långvarigare sömn. Det var fullkomligt mörkt, lampan var slecknad, och en djup tystnad rådde omkring mig. Hastigt hörde jag dessa ord ifrån höjden: Älskade du då så högt din Carolina? och i det samma såg jag vid skenet af en blixtnad en hvit skepnad med stora vingar, som sväfvade öfver min säng. — Hvem är du? frågade jag. — Din Skyddsängel. — Hvad vill du då. Du har låtit min älskarinna dö; kommer du att ge mig henne tillbaka? — Nej, men att föra dig till henne, om du så vill. — Om jag vill! kom fort. — Jag gnuggade mig tre gånger i ögonen; jag trodde att jag ännu sof, men jag fann att jag var alldeles vaken. Jag ville röra vid skyddsängeln, men mina händer kände ingenting. Dygden belönas öfverallt, sade han; din Carolina finnes i alla Parader i verlden; i hvilket paradis vill du träffa henne? — I de Gamles Elysé, svarade jag, och steg upp med Ängeln i en flygande vagn, i hvilken vi foro hastigt som en blixtnad genom luften, till dess plötsligen jorden öppnade sig under oss, och tillslöt sig åter. Här är Elysén, gå och sök din Carolina, sade Ängeln och försvann.

Jag stod ännu och öfvervägde, huru jag skulle finna henne, då hon kom springande emot mig med öppna armar. Jag ville trycka henne till mitt hjerta, men jag omfamnade blott en skugga. Carolina suckade; hon kände smärtan häraf så väl som jag; vi satte oss under ett myrtenträd, och hennes ljufva röst förtjuste mig som fordom; men när jag, bedragen af denna älskade röst, ville fatta hennes hand, och trycka den till mina läppar, ack! det var blott en skugga! och hvad är skuggan för en älskare! Tantals straff kunde ej jemböras med mitt. Skyddsängeln stod åter framför mig. Du har nu sett henne, sade han; vi måste åter fara. — Ack, hvad du bedragit mig, svarade jag;

du har blott återgifvit mig hälften af Carolina. Det är hennes röst, hennes skönhet, hennes lifliga qvickhet; men det är icke hon hel och hållen. J rene andar, J kunnen ej begripa hvad jag saknar, men min älskades skugga skall förlåta mig, att jag ännu minnes hvad hon fordom var. Med dessa ord tog jag det sista sorgliga afskedet af min älskarinnas skugga. Du är icke nöjd, sade Skyddsängeln; nå väl, du skall få se Carolina med samma kropp som hon bar på jorden; kom till de Christnas Paradis.

Jag följde honom; vi kommo till de Saligas eviga hemvist. Jag fann äfven här Carolina; men huru förändrad! Det var hennes vackra mun, hennes stora blå ögon, hennes friska färg, hennes sköna växt; men den eld som upplifvade allt detta, den ledighet, det fria behag som spridde sig öfver hela hennes väsende, den kärlek som lyste i hennes blickar, allt var försvunnet. Hela hennes varelse syntes genomträngd af en helig andakt, som gjorde henne kanhända ännu mera skön, mera förtjusande, men ack! ej för en dödlig! Jag talade med henne om min kärlek, min sorg; hon svarade mig, att allt på jorden var fåfängligt, att jag skulle sysselsätta mig med bättre tankar, och att jag skulle finna min tröst i Gud. Hon visade ej det ringaste tecken, att hon hyste mer tillgifvenhet för mig än för alla andra invånare på den usla jorden. Ack, min skyddsängel, sade jag, för mig härifrån; detta är Carolina hel och hållen; men hon älskar mig ej mer; sysselsatt med sublimare tankar, har hon förgätit mig. För en dödlig är detta sköna Helgon ej nog. — Du är med ingenting nöjd: nå väl, jag skall föra dig till Mahomets Paradis.

Profeten öppnade för oss sina portar; vi inträdde. Carolina kom genast emot mig. O himmel, hvad hon var skön! Jag störtade mig i hennes armar, jag betäckte henne med kyssar; hon besvarade dem med samma liflighet. Hon drog mig med sig i en lund af palmträd. Jag sade henne allt hvad den upprök-

tigaste renaste kärlek kan ingifva; hon såg på mig med förundran; hon, förut så öm, så granlaga, syntes ej mer förstå ömhetens och granlagenhetens språk; hon visste blott att gifva och mottaga kärleksbetygelsen. Ack, Carolina, utropade jag, hvad har du gjort af ditt hjerta? Vid dessa ord försvann hon, och Ängeln stod åter bredvid mig. Jag har ingenstädes återfunnit Carolina, sade jag till honom med smärta; i Elyseen en själ utan kropp, här en kropp utan själ, i Paradiset en själ som är för mycket upphöjd öfver mig för att vidare komma ihåg mig; ack, endast på jorden var hon fullkomlig för mig.

Jag vill göra allt hvad jag kan, sade Ängeln; jag vill åter uppväcka henne, men gammal. — Ja, men gör då mig äfven gammal. — Det kan jag ej, sade han, snarare kan jag återge dig henne ung, men fattig. — Jag skall dela med henne det lilla jag har; de fattiga äro rika af kärlek. — Sjuk. — Jag skall använda hela mitt lif att vårda henne. — Ful. — Nej, nej, ropade Carolinas röst; hans beständighet förtjenar en bättre belöning. Han bör återfå henne sådan som hon förut var. — I det fallet blandar jag mig ej deruti, sade Ängeln och försvann. Med ett gräsligt buler förändrades allt omkring mig, och jag befaun mig i den gamla Kyrkan i Slottet. Carolina öppnade en dörr, och kom emot mig. Jeg trodde ännu, att jag drömde. Det är ingen dröm, sade Carolina; jag är icke död, Er vän har utfört allt detta på ett ganska naturligt sätt med sina konstmaskiner. Nu återstår blott vårt giftermål, och det sker med min Fars vilja redan i dag.

På det sättet hade Carolina öfvertygat sig, att jag älskade blott henne; hon hade pröfvat mig; jag trodde också, att hon älskade blott mig, men jag hade ej pröfvat henne . . . och tiden . . . O Carolina! Carolina! Om jag ännu en gång kommer i den gamla Kyrkan, och den onde frågar mig: *Che voi?* hvad skall jag svara honom?

N:o 18.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 4 MAJ 1816.

Om Smak och Snille.

Af Doktor Blair.

Smak är en förmåga att röna nöje eller plåga af Naturens och Konstens skönheter eller fulheter. Det är en förmåga, som i viss grad tillhör alla människor. Bland alla menskliga naturens böjelser är ingen mera allmän, än att tycka om hvad som är skönt, af hvad slag som helst, det vill säga, hvad som är ordentligt, proportionerligt, stort, harmoniskt, nytt eller qvickt. Likaså är ingenting, som mer allmänt misshagar, än det som är fult, det vill säga, groft, oproportionerligt, oordentligt eller disharmoniskt. Redan hos barn upptäcker man ganska tidigt smakens princip vid tusende tillfällen, i deras partiskhet för vackra människor, deras begär efter målningar och bilder, och deras brinnande lust till allt hvad som är nytt eller förunderligt. De okunnigaste bönder höra med nöje sagor och ballader, och hänryckas af naturens sköna fenomen, på jorden eller himmeln. Äfven i Amerikas öde skogar, der menskliga naturen visar sig i sitt uslaste tillstånd, hafva Vildarne likväl sina prydnader på

kläderna, sina krigs- och döds-sånger, sina poeter och sina vältalare. Smakens princip måste därför vara djupt nedlagd i menliga sinnet. Att hafva någon urskillning om hvad som är skönt, är en icke mindre väsentlig människans tillhörighet, än att äga talemått och förnuft.

Ehuru ingen menlig varelse kan alldeles sakna denna förmögenhet, äges den likväl i ganska olika grad. Hos somliga finner man blott ett svagt sken deraf; de skönheter de älska äro af det gröfsta slaget, och äfven af dem röna de blott ett svagt och osäkert intryck. Hos andra åter höjer sig Smaken till en skarp urskillning, och en liflig förnöjelse öfver de mest fina och utmärkta skönheter.

Denna Smakens olikhet hos särskilda människor måste otvifvelaktigt till någon del tillskrivas deras olika natur, och de vekare organer, de finare inre förmögenheter, hvarmed en del äro begåfvade framför andra; men ännu mer härrörer den af olika uppfostran och själsodling. Smaken är visserligen en af de naturförmögenheter, som allrämest äro i stånd att förbättras. Om sanningen af denna försäkran kan man lätt bli öfvertygad, om man endast ger akt på den ofantliga öfverlägsenhet, som uppfostran och hyfsning gifva åt civiliserade Nationer framför vilda, i hänseende till Smaken, och den öfverlägsenhet, som äfven inom samma Nation de hafva, hvilka studerat fria konsterna, framför den råa och okunniga hopen.

Förnuft och eftertanka hafva en så mäktig inflytelse på alla Smakens verkningar och omdömen, att en fullkomligt god Smak väl kan anses som en förmåga, sammansatt af den naturliga känslan för det sköna, och af en upplyst urskillning. För att öfvertygas om sanningen häraf, behöfver man blott erinra sig, att Snillets produkter till större delen äro endast härmningar af Naturen, eller framställningar af människornas karakterer, handlingar och seder. Nu är det nöje sådana härmningar eller framställningar gifva oss, grundadt på blotta smaken; men att dömma, om de äro skickligt utförde, tillhör förståndet, som jemför kopian med originalet.

Låt vissa människor deklamera, så mycket de behaga, om Smakens nycker och osäkerhet; erfarenheten visar, att det fins skönheter, som, då de framställas i sin rätta dager, äro mäktige att vinna en allmän och varaktig beundran. Autoritet eller fördom kan, i ett visst Land eller ett visst tidhvarf, gifva ett slags ryktbarhet åt en oduglig Poët, eller en dålig Artist; men när utlänningar eller efterkommande tider granska deras verk, blifva deras fel upptäckte, och den äkta Smaken behåller öfverhand. Tiden, som öfverändakastar opinionens förvillelser och ofta obegripliga nycker, befäster och återupprättar naturens välde.

Snille är ett ord, som sträcker sig långt vidare än till Smakens föremål. I vanlig bemärkelse betyder det den talang eller skicklighet, som vi af naturen erhållit, i hyad ämne som helst. Man säges hafva snille

för matematiken, så väl som för poesien; för krig och politik, så väl som för mekaniska konster.

Snillet kan mycket utvidgas och uppodlas genom konst och studier, men kan aldrig derigenom allena förvärfvas. Som det är en högre förmogenhet än Smaken, är det också, i följe af naturens vanliga njugg-
het, inskränkt till sina verkningar inom en trångare krets. Man träffar icke sällan personer, som hafva en förträfflig Smak att dömma uti ämnen rörande flera särskilda af de fria Konsterna, såsom musik, skaldekonst, vältalighet, måleri m. m. Men ganska sällan, eller snarare aldrig, finner man någon, som på en gång äger skicklighet i alla dessa Konstners utöfning. Ett Universalgenie, eller en som är lika bevandrad i alla särskilda vettenskaper och konster, kan ej gerna vara djup i någon. Ehuru det torde finnas några få undantag, är det likväl i allmänhet sant, att när sinnet riktas helt och hållet på ett enda föremål, med uteslutande af alla andra, är det all liknelse att man skall lyckas i den väg man sålunda valt, det må för öfrigt vara hvilken som helst. Stark hetta kan åstadkommas endast derigenom, att alla strålarne samlas på en enda punkt. För unga personer är denna anmärkning i synnerhet vigtig; den bör lära dem att noga undersöka sin fallenhet, och med ifver fullfölja den väg, som Naturen dem anvist.

Paradoxer.

Af Sterne.

Jag tror, att om man ville anställa en jämförelse mellan Landtmannens njutningar och lidanden, samt

de högre Ståndens, skulle resultatet blifva följande: att den rike har mera mat, och den fattige bättre mage; den förre har skickligare Läkare att hjälpa de oordningar hans yppiga lefnad åstadkommit, den senare har mer helsa och sundhet i sin kropp, och mindre behof af deras hjälp. När man undantager dessa begge artiklar, äro de i allt öfrigt lika. Solen skiner äfven så varmt, vädret blåser äfven så friskt, och marken doftar äfvenså ljuft på den ena som på den andra; och i alla Naturens skönheter och verkliga välgerningar äga de alldeles lika andel.

Persiska Sentenser.

Denna världen är en gumma, som pryder sig lik en ung brud; man ser henne beständigt söka nya män-
ner. Lycklig den som flyr henne i tid, eller åtminstone, då han upptäcker hennes trolöshet, vänder henne ryggen, och gör fullkomlig äktenskapsskilnad med henne. Under sjelfva det smålöje, som myser på hennes läppar då hon tilltalar sin man, ser man hennes tänder, som äro färdiga att bita honom till dods.

Lyckan är en stegen; så många steg man gått uppföre, så många skall man förr eller senare gå tillbaka.

Lifvet är en dagbok, hvaruti man ej bör uppskrifva andra än goda gerningar.

En väl uppfostrad yngling är ett guldmynt, som är gångbart i alla Länder; en illa uppfostrad är ett pappersmynt, som man ej mottager hos utlänningen.

En Arab svarade på den frågan, huru han lärt sig allt hvad han visste: Derigenom, att jag härmat sanden i öcknen, som samlar alla regndroppar, utan att förlora en enda.

Tragisk Händelse.

Helt nyligen har i en Fransk Stad, som heter Soissons, tilldragit sig följande bedröfliga katastrof.

En Officer af rang och förmögenhet hade fattat den häftigaste kärlek för en ung flicka i Soissons. Hon älskade honom lika ömt tillbaka, och de blefvo med sina anhöriges samtycke förlofvade, innan han sista gången reste till armén. Sedan den tiden underhöllo de en oafbruten brevvetling, och de ömmaste uttryck af kärlek och tillgifvenhet tröstade dem öfver det missödet att vara åtskilde. Mot slutet af Januari månad innevarande år skref hon till sin älskare i en högtidligare ton än vanligt, och frågade honom, om han ännu var fast i sitt beslut att gifta sig med henne. Denna fråga, hvarpå hon begärde ett snart och bestämdt svar, förekom väl älskaren något oväntad, efter de många försäkringar han gifvit henne om sin trohet; men han ansåg den endast för en verkan af hennes föräldrars misstroende i anledning af hans Stånds vanliga ostadighet, och trodde ej, att den kunde betydä något vidare. Han hade nyss erhållit sitt afsked ur krigstjensten, och gjorde sig nu färdig att återvända till sin älskarinna, och för alltid förena sig med henne. Han ville därför ej svara henne skriftligen;

hans glädje skulle ha varit ofullkomlig, om han ej muntligen fått försäkra henne om sin kärlek och beständighet. Sedan han bragt sina affärer i ordning, begaf han sig på vägen, anlände till Soissons, steg af vid sin älskarinnas boning, och det första man der sade honom, var att hon sedan två dagar var gift. Hennes föräldrar hade ansett hans tysnad för ett bevis på hans förändrade tänkesätt, och nödgat henne att gifta sig med en annan friare, som under tiden anmält sig. Den olycklige ville ej tro denna förskräckliga nyhet, han ville höra den af sin älskarinnas egen mun. Vid deras första möte föllo de begge i en djup svimning. Sedan de återkommit till sansningen, lemnade man dem en stund allena, för att taga det sista afskedet. De tillbragte ännu hela aftonen tillsammans, hvar på de årskildes för att aldrig mer se hvarandra. En fjerdedels timma derefter begaf Officern sig ensam utom Staden, drog ut sin sabel, satte fästet i jorden, och störtade sig derpå. Man fann honom död följande morgonen. Hans älskarinna har ej syntts förundrad vid berättelsen härom, men hon är illa sjuk, och man märker tidtals en sinnesrubbing, som hotar att blifva ohjelpig.

Anekdot.

För ett par veckor sedan kom jag oförmodligen att vara vittne till följande samtal mellan en viss förnäm man här i Staden och hans älskvärda Fru: Nå, min vän, började hon, du tänker väl köpa en ny kalesch till den 1 Maj. — Hvarföre det då? den jag

har är ju ännu rätt bra. — Hur kan du säga det? dessutom är den gul, och jag ville gerna ha den grön, som det nu brukas i Paris. — Om det är färgen, som du ej tål, så skall jag låta måla om den. — Hm! måla om! det är liksom att vända kläder. Dessutom kan man väl behöfva en, att byta om med. Hvad betyder det för dig? Så litet kan du väl göra mig till viljes. — Nå, för att se dig nöjd, min vän, skall jag väl göra mig denna kostnad. — Å, jag vet, att du alltid är söt... Men, hör du, min vän, den ena hästen börjar redan se dålig ut. — Jag kan ej finna det, jag tycker att de äro rätt bra begge två. — Å nej! dessutom äro de af en så simpel brun färg... Kunde du ej köpa de der vackra isabellfärgade hästarne, som Grefven vill sälja? — Hvarföre icke? om jag bara först kunde få sälja dem jag har för något skickligt pris. — Sälja dem? å hvad är det värdt? jag menar, att du skulle behålla dem ändå. — Hålla fyra hästar, min bästa du? hvar vill du, att jag skall taga pengar ifrån? — Å, * * som är mindre rik än vi, har sex hästar. Vi kunna ju i stället spara i någonting annat. — Jag tycker, att vi spara uti ingenting. — Å söta du, var nu icke tråkig, det är ej i Maj mer än en gång om året. — Ja, du vet nog, att jag alltid slutar med att göra som du vill. — Och så säger jag åt alla menniskor, att jag har den bästa man, som fins i verden.

I anseende till papperets dyrhet, och då blott några få exemplar af detta Blad tryckas utöfver de redan varande Prenumeranternes antal, är priset för dem som hädanefter prenumerera ökad till Tre Riksdaler 16 sk. Banko.

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & Comp.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 11 MAJ 1816.

Historiska Reflexioner.

Af Fr. Schlegel.

Vanskligt och förgämligt är herraväldet öfver verden. Från dess urgamla säte, utmed Asiens stora floder, i Persiens rika slätter och kullar, kom det till de konstbildade glädtiga Grekernes Folk; vidare till det allvarsamma Rom, i midten af det sköna Italien; sedermera allt längre och längre i norr, till Tyskarne, till Österrike och Spanien, till Frankrike, till England och Ryssland. Stater försvinna; de mäktigaste Riken bära ofta redan i sin födsel fröet till sin undergång inom sig. Till och med Folkslagen, ehuru den tiden, då aldeles nya uppkommo, numera är förbi, till och med de förändra sig; endast människans lif förblifver allid det samma, såsom det från början varit, det sanna lifvet nemligen, den inre känslans lif. Ännu, likasom förårtusenden tillbaka, är barnets oskuldsfulla skönhet bilden af ett renare lif än det jordiska; ännu känner sig ungdomen dragen af en sorgligt ljuf känsla af obegriplig kärlek och aningsfulla förhoppningar. Ännu beherrskas mannens bröst, när den förgängliga blomningen är förbi, af ett oändligt begär att oupphörligt verka; icke härrörande af någon äregirig fåfänga för att vinna ett namn, utan i fulla känslan af sin kraft, och behofvet att öfva och bruka densamma. Verldens förhållanden hämma, slumpén tillintet.

gör de största planer; olyckan uttröttar slutligen äfven den ståndaktiges krafter; döden eller olika tänkesätt åtskiljer dem som varit vänner. Det bästa, som för människans själ blir öfrigt, sedan hon i strid med världen tillräckligt öfvat och försökt sig, är att vid lifvets afton komma till sjelfkännedom; att nu klart se det, som i ungdomens trängtan såsom en dunkel känsla, i mannaålderns verksamhet såsom en upplyftande tro, stärkte och ledde henne. Detta allena, den inre själskraftens utveckling, är menskliga lifvet; så mycket krafifullare, och i känslan mångfaldigare, då många i ett sådant lif verka gemensamt och äro ett, och denna själs-verksamhet icke är blott en enda människas, utan ett helt slägtes, ett vidsträckt samfunds. Detta lif är icke till för Statens och de konstiga Stats-inrättningarnes skull, eller blott som ett ämne och verktyg för dem; utan tvertom är sjelfva Stats-inrättningen nyttig och berömvärd förnämligast för den orsaken, att den befordrar utvecklingen af detta sjäslif. Uti det, och icke i sig sjelf, har Staten sitt ändamål. Vill man åter stanna vid det närmaste syftemålet för Staten, så är detta utan tvifvel rättvisan. Men om man blott i afseende på detta syftemål vill jemföra frihetens tillstånd, icke sådant som det af några blifvit drömdt, utan sådant det ännu verkligen är i flere Asiens Länder, och fordom var i största delen af Europa, det tillstånd, då hvar och en är sin egen herre, och efter fadersväldets, gästfrihetens och blodhämdens helgade sed, sjelf tar sig rätt, om man vill jemföra det med tillståndet i de mest konstigt inrättade Stater; så kan det synas mycket tvifvel underkastadt, hvilketdera för rättvisan och för den enskiltes omedelbara känsla och välfärd är förnämligast: antingen att lefva i frihetens tillstånd, eller i de konstgjorda Stater, hvilka merendels så ofullkomligt uppnå sitt ändamål, och under det de hindra eller strängt bestraffa det obetydligare onda som enskiltes orättvisa kan åstadkomma, i stället äro

så mycket mer tryckande och förderfliga genom det onda de göra i stort.

Hvad som emellertid uppväger allt detta onda, och gör att man måste anse de konstiga stora Staterne såsom gagneliga för menskligheten, det är deras nödvändighet för den högre bildningen. Huru vore den nemligen möjlig, utan denna gemenskap mellan äldre och nyare tidehvarf, mellan särskilda Folkslag, och aflägsna Länder, hvarigenom menskligheten först blir ett sammanhängande helt! Det är detta, som de konstiga stora Staterne åstadkomma, och derigenom götgöra de det onda, som de eljest medföra; allt annat ädelt och stort, all njutning och all känsla af lifvet, är möjligt äfven i frihetens tillstånd, blott med undantag af kunskapen som jemt tillväxer. Ingen menniskas själ har någonsin varit mäktig, att ensam och afsondrad finna sanningen! På hvar och en, som en gång inträdt inom kunskapens krets, har, om också honom ovetande, hela forntiden och en stor del af samtiden ovillkorlig inflytelse. Stats-inrättningens nödvändighet och gagnelighet ligger således icke i det, som synes vara dess närmaste föremål, utan i en aflägsnare verkning; den tjänar till ett högre osynligt ändamål, en själs-gemenskap, hvars trädor sträcka sig från Verldshistoriens begynnelse genom alla människans olika tillstånd och tidehvarf ända till människoslagets sista upplösning. Det är med människoslägtet, som med hvar människa särskilt, med Verldshistorien som med lifvet; början och slutet äro höljda i mörker, endast mellersta delen är ljus. Äfven så litet som någon människa kan erinra sig, när hon först vaknade till medvetande; äfven som ögonblicket af vår slutliga upplösning, ehuru ofta vi ock hos andra må hafva betraktat det, och sett huru det hos somliga synes fruktansvärdt, hos andra tungt och svårt, såsom hela deras lif varit, hos några sublimt såsom en synlig förklaring, hos hvar och en nästan af olika art,

Ikväl för oss sjelfva alltid blir en hemlighet; äfvenså litet förmår människans öga att tränga igenom ända till Historiens begynnelse, eller till dess aflägsnare framtid. Emellertid behöfver man blott något utsträcka sin blick, förbi de tidehvarf som närmast omgifva oss, till denna aflägsnare tid, som man ej helt och hållet kan skönja, för att blifva öfvertygad, att alla människans verk och inrättningar till sjelfva deras väsende ej kunna vara annat än förgängliga, öfvergående, och bestämda blott för en viss tid, blott för en grad af dess inre utveckling. (Forts. e. a. g.)

London.

Efter de nyaste Beskrifningar.

Denna Hufvudstad, som räknas för den största i Europa, ligger vid floden Thames, 60 Engelska mil från Hafvet. Den består af tre hufvuddelar: Staden London, Staden Westminster, och Kopingen Southwark, med derunder lydande förstäder. London och Westminster ligga på norra sidan af Themsen, till större delen byggde på kullar, och formera tillsammans en stor skön amfiteater omkring floden; Southwark ligger på södra sidan på slät grund, och har förr varit blott ett kärr. Londons längd ifrån öster till vester är vid pass 7 Engelska mil, något öfver i Svensk, utan att ändå räkna de husrader, som på alla de förnämsta landsvägarne från Staden sträcka sig flera mil långt; bredden ifrån söder till norr är olika, minst 2 och högst 4 Engelska mil.

Invånarnes antal uppgifves till 1 million 360,000, efter den beräkning att 8 människor skola finnas i hvar hus. Husens antal utgör för det närvarande 170,000, gator, gränder m. m. äro 8000, torg inemot 100 o. s. v. Grosvenor-square är otvifvelaktigt det vackraste torget i London, och dernäst Portman-square. De största torgen äro merendels pryddes med en Staty